

Pohjois-Savon kuntajohtajat 5.4.2024

Pohjois-Savon kunnat tahtovat tehdä rakentavaa yhteistyötä Hyvinvointialueen kanssa

Kunnilla ja hyvinvointialueen palveluilla on yhteiset asiakkaat ja yhteinen historia. Niillä pitää olla myös yhteinen tulevaisuus.

Pohjois-Savon kunnat osallistuvat ja sitoutuvat hyvinvointialueen kanssa tehdyn yhdyspintasopimuksen tavoitteisiin. Mutta hyvinvointialueen vasta muodostaessa toimintamallejaan, on kuntien näkemykset otettava huomioon tiiviimmin kuin kaksi kertaa vuodessa hyvinvointialueen kuntafoorumissa.

Kunnilla on edelleen lukuisia tärkeitä tehtäviä. Jos kunnat onnistuvat koulutuksessa, ympäristö- ja asumispalveluissa, elinkeinojen ja työllisyyden alueella sekä kulttuurin, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä, tämä vähentää hyvinvointialueiden tulevia kustannuksia. Vastaavasti hyvinvointialueen palveluverkostolla ja palvelukyvyllä on olennainen vaikutus kuntien vetovoimaan asuinympäristöinä ja koko maakuntamme houkuttavuuteen uusien asukkaiden ja yritysten kannalta.

Pohjois-Savon asukkaat ovat uudistuksesta huolimatta kotikuntiansa ja -kyliensä asukkaita. SOTE-perustason palvelut tuleekin edelleen olla saatavissa säännöllisesti omassa kuntakeskuksessa, kuntaliitosalueiden keskuksat mukaan lukien. Pohjois-Savon kuntajohtajat katsovat, että jokaisessa kunnassa tulee olla jatkossakin vähintään sote-asema, jossa on tarpeen mukaiset vastaanottopalvelut. Liikkuvilla palvelumalleilla voidaan tuoda erikoispalvelut lähelle asukkaita.

Koko maakunnassa, sen reuna-alueet mukaan lukien, tehtävä työ, yrittäminen ja hyvän elämän edellytykset ovat yhtä arvokkaita. Tämä on tärkeä näkökulma myös hyvinvointialueen palveluverkkouudistuksessa.

Palvelujen riittävä hajauttaminen ja ennaltaehkäisevä toiminta on edullisempaa kuin sellainen keskittäminen, joka ohjaa ihmisiä jopa tarpeettomasti kuormittamaan laajan alueen yhteistä lääkäripäivystystä. Hajautettu ja porrastettu perusterveydenhuollon palvelu ohjaa asiakkaan todennäköisimmin alusta alkaen oikeatasoiseen hoitoon.

Sote-uudistuksen valtakunnallisiin päätavoitteisiin kuuluvat panostaminen perusterveydenhoitoon, tasavertainen tarpeen mukaiseen hoitoon pääsy ja sujuvat hoitoketjut. Pohjois-Savossa perustason kattavuus ei saa olla ensilinjan leikkauskohde. Aluekuulemisissa ja yksikkökohtaisissa ratkaisuisa tarvitaan konkreettista tietoa, mitä hyvinvointialueen käyttämät uudet käsitteet ja toimintamuodot tarkoittavat ja miten ne toteutuisivat käytännössä. Vaihtoehtoista tulee laatia ennakkovaikutusten arviointi.

Saavutettavuuden kannalta on välttämätöntä, että päivystystoiminta turvataan Iisalmen ja Varkauden sairaaloissa 24/7. Niissä yhdistyvät perustason erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhoidon lääkäripalvelujen saatavuus tehokkaasti ja myös KYS:n toimintaa tukevalla tavalla.

Kunnat voivat tukea ja auttaa hyvinvointialuetta useissa välttämättömissä muutoksissa. Esimerkiksi digitaalisten palveluiden ja etähoidon onnistuminen edellyttää sitä, että ihmisillä on käytettävissään toimivat yhteydet ja heitä opastetaan ja autetaan palvelujen käytössä.

Tärkeää on saada erityisesti sairaaloiden ja sote-keskusten lähellä asuva väestö käyttämään laajasti digitaalisia palveluja, eikä ajatella niitä vain poistuviksi esitettyjen yksiköiden vaihtoehtona. Jos digipalveluja käyttävät nykyistä enemmän ne, joilla on siihen parhaat taidot ja yhteydet, tämä vapauttaa resursseja tarpeellisiin fyysisiin palveluihin.

Valtakunnallisen sote-uudistuksen suurimpiin epäkohtiin kuuluu tehty sote-kiinteistöratkaisu. Kiinteistöt ja vastuu niihin kohdistuvan rahoitustaakan hoitamisesta jätettiin kunnille.

Jokainen tyhjäksi jäävä sote-kiinteistö merkitsee suoraa tulonsiirtoa kunnilta valtiolle. Tämä epäoikeudenmukaisuus vaatii edelleen toimia maan hallitukselta.

Niiden toistaiseksi puuttuessa on hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksillä korostunut ja kuntien kehitystä valitettavasti eri suuntiin ohjaava merkitys. Pohjois-Savon tasapainoisen kehityksen ja kuntatalouden kannalta on väärä linjaus lakkauttaa palveluja ja tyhjentää kiinteistöjä seutukaupungeista ja kirkonkylistä, jos tämä samalla merkitsee yhä uusien keskittävien investointien toteuttamista.

Pohjois-Savon 19 kunnan ja kaupungin johtajat